

Høringsnotat – kommentarer fra Alternativ til Vold Drammen. Kontoret har eksistert siden 1996, og arbeider med utøvere av vold, ungdom og voksne. Møter ca 80 familier i året. Decker Drammen, Lier, Nedre og Øvre Eiker kommuner. Disse notatene er besvart av 3 psykologer og 1 psykologspesialist.

«Forslag til endring i lov 8.april nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) mv. for å gi barn bedre beskyttelse mot vold og overgrep»

Vi har kun kommentarer til pkt 2 og pkt 3. Da det er disse punktene som berører vår psykologfaglige kunnskap best.

Behovet for å beskytte barn under samvær der det er mistanke om vold og eller overgrep av noe slag, i tillegg til det som i dag fremgår av barneloven, er vi naturligvis enig er viktig.

1. REELL FRYKT, OG SAKSGANGEN I Å NEKTE SAMVÆR BASERT PÅ DENNE.

- ◆ Ja, det er viktig å kunne hindre samvær raskt slik at barnet ikke blir utsatt for skade over tid, og det er viktig at foreldre kan oppfylle sitt foreldreansvar uten å frykte at konsekvensene av dette blir at de i neste omgang mister samvær med barnet til den som bruker vold mot barnet.
- ◆ **Vi ønsker at begrepet «reell frykt» defineres og operasjonaliseres. Gjerne også med eksklusjonskriterier om hva det IKKE er, eller skal være. Begrunnelsen for dette er for å hindre misbruk av denne eventuelle retten. Brukt på rett måte, støtter vi forslaget.**
- ◆ Samtidig blir vi opptatt av at noen bør inn i familiene og undersøke bakgrunnen for at barnet blir holdt tilbake fra samvær slik at man ikke ender i en situasjon hvor man kan hevde at barnet utsettes for vold, og holde det tilbake fra samvær uten at noen går inn og sjekker om det er noe grunnlag for slike påstander man må samtidig passe på at barnet ikke mister kontakten med en god forelder pga falske anklager.
- ◆ **Vi er opptatt av at dere i så fall skal KVALITETSSIKRE prosessen: vi stiller oss derfor undrende til om det er tilstrekkelig med en subjektiv antagelse hos bostedsforelder, uten noen for kvalitetssikring av andre kyndige med kompetanse på vold i nære relasjoner for å hindre samvær. Vi vurderer det som viktig at en annen eksternt person eller eksterne instans med kompetanse på traumer, tilknytning og vold kommer inn på inn for å vurdere om denne frykten er reell i etterkant av at bostedsforeldre har sagt i fra om denne reelle frykten. Dette må kunne være mulig: å stoppe samvær så raskt som man behøver for å beskytte barna, samtidig som denne nektelsen kan bli kvalitetssikret så fort som mulig.**
- ◆ **Altså: Hva er kravet til at frykten skal være reell?**

- ◆ Det fremstår ikke tydelig hvilke forhold som utgjør reel fare, hvordan skal man veie bevis og hva slags dokumentasjon eller indisier skal ligge til grunn for at retten senere skal finne at det har vært en reel fare?
 - ◆ Vi ønsker også at det stilles krav til misbruk av retten til å samværsnekt. Altså i de sakene hvor det viser seg i etterkant at det den reelle frykten IKKE var gyldig. Men som et ledd i en egen agenda og ikke basert på frykt for barna. Dette bør komme klart frem.
 - ◆ Samtidig som det overnevnte pkt ikke skal være til hindre for de foreldre som faktisk reelt frykter for sine barn. Det er vel så viktig at disse foreldrene er pliktig til å beskytte barna sine, og får hjelp til å stoppe samvær der samvær er skadelig. Håper dere får dette frem i retningslinjer som må følge av en slik eventuell lovendring.
- ◆ MULIGE FORSLAG PÅ SLIK KVALITETSIKRING av samværsnekt basert på bostedsforelderens reelle frykt for nettopp å kunne gi barnet bedre beskyttelse i en evt. rettsak senere.
 - ◆ Forslag: Gitt at en bostedsforelder faktisk skal kunne nekte samvær basert på reell frykt, anser vi det som sentralt at det blir pliktig til å meldes fra til en offentlig instans slik at gyldigheten av samværsnektet skal undersøkes.
 - ◆ Samværsnektet må altså av bostedsforelder meldes inn umiddelbart, dvs sammen dag til en ekstern instans. Når man da har meldt i fra må denne instansen, skal denne instansen følge opp med *en faglig vurdering* om barnet faktisk blir utsatt for vold hos samværsforelder.
 - ◆ Hvilken offentlig instans som skal inneha denne rollen, er noe usikkert. Det nærliggende hadde muligens vært barneverntjenesten, og da enkeltpersoner som har kompetanse på vold og overgrep. Vi anbefaler ikke at denne instansen skal være politiet grunnet at de er innunder strafferettsloven. Dette forslaget om endringen i barneloven gir da et forslag om direkte endring i barnevernsloven slik at disse samsvarer.
2. UTFORDRING I PRAKSIS: NÅR BEGGE (BÅDE BOSTEDS-OG SAMVÆRSFORELDER) BRUKER ELLER HAR BRUKT VOLD.
- ◆ I vårt virke ser vi at å være vitne til vold kan være like skadelig som å være utsatt for vold. Dette støttes av forskning på feltet. Et eksempel på hvor vanskelig det kan være å gjøre en god vurdering om hvilken part man skal representere (for å sikre barnets beste) er f.eks. når både bostedsforelder og samværsforelder begge brukte vold mot hverandre før bruddet og begge parter nå mener at den andre partens vold er mest skadelig for barnet. *Vi ønsker at BLD utarbeider retningslinjer for hvilke tiltak som skal iverksettes i slike tilfeller.*
 - ◆ SAMVÆRSFORELDER bør ha samme rett!
 - ◆ Eksempel: det er ikke flertallet av sakene det gjelder. Men vi har skremmende mange. Det gjelder mødre som er bostedsforeldre som utøver vold mot barna sine. Mange av dem er psykisk syke. Barna bor allikevel der og blir utsatt for overgrep. Samværsforeldre har lite å si annet enn bekymringsmelding til barnevernet. I to av tilfellene omhandlet det spebarn.

- ♦ Vi anbefaler også, på bakgrunn av overnevnte eksempel, at samværsforeldre også må få samme eller lignende rett, slik at hun eller han kan beskytte barna mot vold eller overgrep dersom han eller hun har en reell frykt for at det skjer. Eller i hvert fall at det er kort vei til strakstiltak. Rett til at barnevernet kan være partshjelp osv. Gjeldende lov dekker mye, men noe må gjøres her også.

Punkt 3:

- ♦ 3.2 Vi støtter at barnevernsloven endres slik at barnevernet kan endre/oppheve samvær som et tiltak etter barnevernloven, kun i de sakene der det er vold og overgrep i familien. Forutsatt at barneverntjenesten får en enda høyere kompetanse på vold og tilknytning (se Circle of security, eller Klementsruddmodellen, eller hvordan alle barneverntjenestene i Oslo er nå organisert i Voldsteam (HEV prosjektet). Dette er ikke gjort nasjonalt).
- ♦ Vi mener at barneverntjenesten bør kunne gå inn som partshjelper for samværsforelder på samme måte som for bostedsforelder og dette bør presiseres i hjemmelen. Dette fordi det er beskyttelsen av barna som skal komme først, og sikkerhet for de som utsettes for eller er vitne til volden.
- ♦ Når barnevernet får en dobbeltrolle som partshjelper, og de samtidig skal følge opp familien over tid i etterkant av en rettssak bør det stilles spørsmål om ulike instanser innad i barneverntjenesten skal ha klare definerte roller for å gjennomføre dette på en forsvarlig måte (slik at ikke samme person som er partshjelp for bostedsforelder blir den som skal følge opp samværsforelder med tvunget hjelpetiltak, dette kan være utfordring på mindre kontorer eller steder). Et annet alternativ er at en instans annen en barneverntjenesten kan utføre noen av oppgavene, eksempelvis kan de på familievernkontoret, BUP eller andre psykologer eller andre med kunnskap om familie, barns utvikling og vold være de som skal inn og ha hjelpetiltakene med samværsforelder?
- ♦ Hvem skal vurdere når samvær skal startes igjen? Er dette bostedsforelderens selv, ut i fra sin egen reelle frykt, eller skal det være en ekstern kyndig person/instans?
- ♦ Hva som skal til for at tiltak skal oppheves, og hva slags tiltak som bør følge av de problemene den enkelte familien har, samt barnets alder.
- ♦ Dette er det avgjørende at alle i barneverntjenesten som skal ha disse sakene kan noe om. De må vite HVA de skal se etter i en undersøkelse, hva de skal vurdere, hva slags tiltak som skal iverksettes som må ha en direkte sammenheng med å forhindre ny vold. Eksempelvis ser vi flere eksempler på at å gi barnet gratis barnehageplass er et tiltak, men det har ingen ting med foreldrenes voldsbruk å gjøre. Barnevernet trenger ytterligere opplæring, slik vi vurderer det, om de skal få enda flere oppgaver. Eksempelvis finnes det allerede en veileder på hva barnevernet skal se etter i slike saker, utarbeidet av Foreldreprosjektet ved ATV (se vedlegg, sendt separat).
- ♦ Når det gjelder fritak fra taushetsplikt hos barneverntjenesten når de vitner i barnefordelingssaker mener vi at de må ha kunnskap om sikkerhetsspørsmål i voldssaker. Altså kan opplysninger som barneverntjenesten deler i retten kunne gjøre situasjonen for de utsatte i familien farligere. Det bør derfor komme frem at utøver ikke nødvendigvis skal være tilstede i retten om det kan fremkomme opplysninger som øker sannsynligheten for at ny vold kan forekomme, eller bli brukt mot dem på en slik måte at den er skadelig.

- ◆ Hvis det viser seg å både være vold fra bostedsforelder og samværsforelder kan barneverntjenesten da være partshjelp og hvordan skal dette vurderes? Dette forventer vi en veileder på, om loven og hjemmelen trer i kraft.
- ◆ I forhold til bvt's dobbeltrolle mener vi det er viktig med flere saksbehandlere og at ulike avdelinger i bvt har ansvar for ulike deler av saken både for å ivareta barnet, foreldrene og for å forhindre utbrenthet hos ansatte.
- ◆ 4. #Et lite apropos. En mulig praktisk implikasjon av den mulige lovendringen er et skjæringspunkt mellom barnevernloven og straffeloven. I praksis fra gjeldene lov, har vi dessverre erfart at barneverntjenesten meldte ALLE saker til politiet som omhandlet vold i nære relasjoner, uten å gå inn i undersøkelse selv. Målet med å beskytte barn er at volden stopper. Dessverre er det ikke alltid slik at ved å melde til politiet så stopper volden i nære relasjoner. Vi sier ikke at det er feil melde til politiet, men at barneverntjenesten også MÅ gå inn i undersøkelse på eget selvstendig grunnlag. Vi har dessverre erfart at de har ventet med å gjøre dette fordi politiet først vil snakke med utøver. Ofte er det ikke nok bevis, og saken blir henlagt. Volden fortsetter. Barnet lærte at det lønte seg ikke å si i fra. Igjen krever dette et godt samarbeid mellom politi, barnevern, og andre instanser. Politiet gjør sin jobb, med dommeravhør og avhør av de voksne. Der det har gått feil tidligere er der barneverntjenesten ikke har hatt nok kompetanse på vold i nære relasjoner, og faktisk gjort det enda farligere for de utsatte fordi disse ble straffet og truet i etterkant. Dette eksempelet gjelder slik loven er i dag, og vi er klar over at det er unntakene av barneverntjenester som har en slik praksis. Men nettopp at det er en ulik praksis blant de forskjellige barneverntjenestene er noe BLD bør rette opp i og kvalitetssikre.
 - Vi ønsker at, og mener det er helt avgjørende, at barneverntjenesten får en forhøyet voldskompetanse. Med vektlegging på tilknytning (de må skape tilknytningsøyeblikk mellom barn og forelder for å kunne se hvem barnet søker trøst hos, hvem det er redd, avgjøre når det er trygt å sette inn barnet igjen i samvær, vite hva de skal lære samværforeldre og bostedsforeldre i tiltaksperioden, symptomer hos søsken, vanlige traumereaksjoner hos utsatte, om utsatte egentlig har god nok omsorgsevne osv). Alt dette er det bulletiner som ligger ute på www.atv-stiftelsen.no sine nettsider under dokumenter.
- ◆ «Skynde seg langsomt»: kompetanse på SIKKERHET I VOLDSSAKER: Vi ser at de instanser som har kompetanse på vold vil kunne gå frem på en måte som ikke gjør det farligere for den som har sagt i fra, eksempelvis bostedsforelder. Det er viktig å gå frem på en slik måte at sannsynligheten for ny vold ikke øker. Tar man vekk samværet, vil avmakten mest sannsynlig øke hos samværsforelder om det er han/henne som er utøver. Det blir viktig at barnevernet som partshjelp i så fall få kompetanse på hvordan de skal snakke med utøver. Spesielt viktig er dette siden barna i mange saker skal fortsette å ha en relasjon til begge sine foreldre selv etter saken.

- ◆ Eventuelle hjelpetiltak som settes inn i familiene, og da presiserer vi at det er vel så viktig at barneverntjenesten undersøker bostedsforeldre i tillegg til samværsforeldre selv når bostedsforelder har nektet samvær, bør ha klare retningslinjer på innhold, formål, varighet og når barna kan komme tilbake. Igjen: vi anbefaler **Circle of Security** parenting programmet for de i barneverntjenesten som skal veilede foreldre som har brukt vold mot sine barn. Evt at barneverntjenesten setter inn andre fagkyndige på denne oppgaven. Det bør BLD ta stilling til, og være kritiske til.

Takk for at vi fikk være med. Håper vår fagkunnskap og erfaring blir nyttig videre i prosessen.

Mvh Alternativ til vold Drammen

v/ Hanne Eriksen (leder), Lars Fodstad, Ragnhild Haakanes og Karsten Ekren.